

Slutsatser

Stora pensionsavgångar, längre livslängd och små födelsekullar som inträder på arbetsmarknaden gör att antalet pensionärer kommer att öka snabbare än de förvärvsarbetande. Att med hjälp av invandring "fylla på" de förvärvsarbetande i samma takt som pensionärerna ökar torde i det närmast vara omöjligt. Flera vägar måste prövas som

- Att få fler personer i arbete
- Att minska antalet förtidspensionärer
- Att försöka få fler att arbeta efter 65 års ålder
- Att stimulera tillväxten
- Att stimulera barnafödandet
- Att effektivisera utbildningen så att tiden i utbildning minskar
- Att rekrytera arbetskraft utomlands.

Väljer Sverige att rekrytera arbetskraft utomlands bör vi så fort som möjligt bestämma en lämplig årlig nivå. Låter vi arbetskraftsinvandringen bli en restpost som bestäms av de kortsiktiga variationerna på arbetsmarknaden så kan det få ogynnsamma effekter. Kommer arbetskraftsinvandringen att variera kraftigt kommer troligen också återutvandringen att variera avsevärt. Många arbetskraftsinvandrare brukar återvända efter att ha varit i landet 3-5 år.

Skulle barnafödandet öka mer än det prognostiserade, från 95 000 i år till drygt 110 000 år 2020, medför det att försörjningsbördan blir större under de närmaste åren. Det bör dock ses som en "investering" vilket förbättrar försörjningsbördan på 25-50 års sikt.

De kraftiga variationerna i födelsekullarnas storlek i Sverige är ganska unikt jämfört med andra länder i Västeuropa. De stora variationerna är en extra belastning samhället eftersom både utbudet på arbetskraft varierar över tiden men också efterfrågan på tjänster som samhället erbjuder. Det blir snabba förändringar i försörjningsbördan då stora kullar lämnar de äldre då man förvärvsarbetar. Familjepolitiken bör vara utformad så att barnafödande ligger på en jämn nivå och inte som nu samvarierar med konjunkturcyklarna.